

Het *Foreign-language effect* bij winst- en verliesframing in preventieve gezondheidscommunicatie

*“The effect of Foreign language in
gain-framed and loss-framed messages in preventive health communication”*

Radboud Universiteit, Faculteit der Letteren

Opleiding: Master Communicatie & Beïnvloeding (CB)
Cursus: Master scriptie C&B
Eerste beoordelaar: Dr. E. Felker
Tweede beoordelaar: L.A. Morano
Auteur: A.W.M. van den Oetelaar
Studentnummer: s1080634
Datum: 13 / 01 / 2023

Samenvatting

Het vormen van een besluit over preventieve gezondheidszorg kan lastig zijn. Wat een keuze nog meer kan bemoeilijken is wanneer de communicatie in een vreemde taal is. Of zorgt dit juist een vergemakkelijking in keuze? Deze studie gaat het *FLE* toetsen en maakt daarbij ook de vergelijking tussen winst- en verliesframing. Deze studie beoogt meer inzicht te geven in het *FLE* in combinatie met framing om zo een bijdrage te kunnen leveren aan het bevorderen van het gewenste gezondheidsgedrag bij Turkse moedertaalsprekers in Nederland. Deze combinatie is nog weinig onderzocht en kan tot interessante uitkomsten leiden, die voorlichters en communicatiemedewerkers mee kunnen nemen bij het opstellen van toekomstige preventieve gezondheidscampagnes. Voor deze studie werden vier korte berichten gecreëerd: twee Nederlandse waarbij de ene winstframe had en de ander een verliesframe en twee Turkse met wederom een winstframe en de ander met een verliesframe. De manipulaties werden getoetst middels een tussenproefpersoonontwerp (N=126). De resultaten toonde bewijs voor twee van de vier hypothesen. Een interessante bevinding van deze studie, is dat een winstframe het effectiefst blijkt wanneer deze wordt toegepast in preventieve gezondheidscommunicatie in een moedertaal. Een verliesframe lijkt daarentegen effectiever voor preventieve gezondheidscommunicatie in een vreemde taal. Om te concluderen of deze bevindingen daadwerkelijk generaliseerbaar zijn, is vervolgonderzoek nodig. Desondanks zorgt deze studie voor uitbreiding in huidige literatuur en het biedt grotere plausibiliteit voor de bevindingen van Keysar et al. (2012) die stellen dat het *FLE* het effect van framing afzwakt.

Het is steeds gebruikelijker dat men meer dan één taal spreekt. Dit komt doordat mensen er bijvoorbeeld voor kiezen om te emigreren. Terwijl veel mensen hier zelf voor kiezen, worden andere daartoe gedwongen door omstandigheden. Desondanks dit een vrije keuze is of niet, de meeste immigranten kiezen ervoor de taal van het land waar zij heen emigreren te leren, zodat zij goed zijn ingeburgerd en beslissingen kunnen maken die belangrijk zijn bij het emigreren. Denk hierbij aan beslissingen over welzijn, zoals – in Nederland - het kiezen van een zorgverzekering. Uit onderzoek blijkt dat het leren van een nieuwe taal invloed heeft op de emotionele ervaring van taal. Met andere woorden het aanleren van een tweede taal zou effect hebben op hoeveel emotie een taal oproept (Harris et al., 2006). Zo zou een tweede taal minder emotie oproepen dan een moedertaal (Caldwell-Harris & Ayçiçeği-Dinn, 2016). Dit is een belangrijke bevinding, omdat emoties gedrag en keuzes van individuen kunnen beïnvloeden (Petty & Briñol, 2015). Dit roept de vraag op wat voor effect een vreemde taal heeft op beslissingen die men neemt, bij bijvoorbeeld gezondheidsgerelateerde keuzes en gedrag.

Om de gezondheid van individuen te bevorderen, worden campagnes gecreëerd. Een gezondheidscampagne kan zich richten op bijvoorbeeld preventieve gezondheidszorg. Preventieve gezondheidscampagnes in Nederland worden logischerwijze in het Nederlands gecommuniceerd, terwijl 25,5% van de Nederlandse bevolking een migratieachtergrond heeft (CBS, 2022b). Uit cijfers blijkt dat de niet-westerse allochtonen uit deze 25,5% een 22% hogere ziektelast hebben dan autochtonen (Kunst et al., 2013). Dit maakt de gezondheid van niet-westerse allochtonen een relevant onderwerp om te bevorderen. De hogere ziektelast lijkt voornamelijk te liggen aan een aantal chronische ziekten die veel bij hen voorkomen. Denk aan hartziekten maar ook diabetes type twee is een veel voorkomend probleem. Beide chronische ziekten zijn gerelateerd aan obesitas. Obesitas is dan ook het meest problematisch onder allochtonen. Om obesitas te voorkomen, worden overwichtspreventieve campagnes gecreëerd en ingezet. Op grond van de problematiek rondom obesitas onder niet-westerse allochtonen in combinatie met het percentage allochtonen woonachtig in Nederland, ontstaat de vraag of het communiceren van huidige preventieve gezondheidscampagnes in het Nederlands wel effectief zijn bij niet-westerse allochtonen. Deze studie gaat deze vraag onderzoeken door het mogelijke effect van taal (moedertaal: Turks en vreemde taal: Nederlands) op bevordering van gedrag te toetsen door middel van een preventieve gezondheidscampagne gericht op obesitas. Het is namelijk mogelijk dat overgewichtpreventieve campagnes gericht op gedragsverandering minder effectief zijn bij Turkse moedertaalsprekers, omdat zij zich niet aangesproken voelen, doordat de campagnes alleen in – de voor hen vreemde taal - het Nederlands zijn.

Keysar et al. (2012) suggereren dat communicatie in een vreemde taal een grotere emotionele afstand biedt dan in de moedertaal. Deze afstand kan volgens Schrauf en Rubin (1998) verklaard worden, doordat tweetaligen hun herinneringen categoriseren in de taal waarin de gebeurtenissen plaatsvonden (vreemde taal vs. moedertaal). Deze categorisatie gebeurt doordat herinneringen in het autobiografisch geheugen worden opgeslagen. Het autobiografisch geheugen refereert aan de persoonlijke gebeurtenissen die iemand meemaakt. Bij het ophalen van de autobiografische herinneringen komen de componenten: narratieven, emoties, visuele beelden en taal omhoog (Rubin, 2006). Marian en Kaushanskaya (2004) stellen wanneer tweetaligen hun autobiografische herinneringen beschrijven in de taal waarin de gebeurtenis plaatsvond, zij een intenser affect ervaren. De reactie en evaluatie van gebeurtenissen verschillen volgens de auteurs bij tweetaligen wanneer zij hun moedertaal of vreemde taal gebruiken, dit kan vervolgens leiden tot verschillende gedragingen en voorkeuren. Zo blijken tweetaligen in psychotherapeutische settingen vaak te schakelen naar een andere taal wanneer zij een traumatische of verontrustende onderwerpen bespreken (Dewaele & Costa, 2013). Het gebruik van een tweede taal zou namelijk leiden tot het verminderen van angstige emoties (García-Palacios et al., 2018). Deze vermindering van angstige emoties door gebruik van een vreemde taal geldt daarentegen mogelijk niet voor iedereen. Wanneer een vreemde taal al vroeg wordt geleerd heeft dit effect op het autobiografisch geheugen en daarmee de emotionele lading die wordt ervaren bij een vreemde taal. De emotionele lading van woorden zou dan meer te vergelijken zijn met die van de moedertaal (Harris et al., 2006). Desondanks blijkt dat een moedertaal meestal overheersender is en als meer emotioneel wordt ervaren (Caldwell-Harris & Ayçiçeği-Dinn, 2016), omdat hier meer persoonlijk relevante herinneringen aan verbonden zitten (Marian en Kaushanskaya, 2004).

Volgens huidige literatuur is het dan ook waarschijnlijk dat een vreemde taal, zoals Nederlands voor Turkse moedertaalsprekers als minder emotioneel wordt ervaren. Het gevolg van de vreemde taal op de vermindering van emotionele intensiteit, ook wel het *Foreign-Language Effect (FLE)* genaamd (Keysar et al., 2012), heeft effect op de morele besluitvorming van individuen (Brouwer, 2021). Zo leidt deze vermindering in emotionele intensiteit tot het nemen van meer utilistische besluiten dan bij een moedertaal (Brouwer, 2021; Costa et al., 2014). Utilistische besluiten zijn volgens filosofen als John Stuart Mill gebaseerd op het creëren van ‘het grote goed’, waarbij het geluk en welzijn van alle mensen wordt verstaan (Greene et al., 2004). Volgens Costa et al. (2014) zorgt het *FLE* voor algemene psychologische afstand en kan daardoor de utilistische besluiten verklaren. De psychologische afstand zorgt ervoor dat

individuen in meer abstracte termen gaan denken en zich meer gaan richten op de doelen in plaats van op de middelen om bij die doelen te komen. Het *FLE* zorgt ervoor dat tweetaligen bij gebruik van een vreemde taal bij morele dilemma's vaak eerder bereid zijn om het leven van één persoon op te offeren om een groep te redden, dan wanneer zij het morele dilemma in hun moedertaal krijgen (Marian & Kaushanskaya, 2004).

Het *FLE* is relevant om te onderzoeken, omdat emotie een belangrijke rol speelt in bijvoorbeeld overtuigende communicatie (Petty & Briñol, 2015). Zo doen preventieve gezondheidscampagnes vaak beroep op emoties van mensen door middel van winst- of verliesframing. Framing in preventieve gezondheidscampagnes beschrijven de potentiële risico's wanneer men iets wel of niet uitvoert (Rothman & Salovey, 1997). De reactie op de potentiële risico's kunnen via twee routes lopen. De ene route is de emotionele route en de ander is de cognitieve route. In de cognitieve route wordt informatie minder automatisch en meer bewust verwerkt (Loewenstein et al., 2001). In de emotionele route wordt informatie minder bewust verwerkt en gelinkt aan emoties (Updegraff & Rothman, 2013). Hoewel de reactie via twee routes kunnen lopen, gaat deze studie zich richten op de emotionele route, omdat wordt aangenomen dat moedertaal en vreemde taal zich ook meer berusten op deze route. De emotionele route neemt in vergelijking met de cognitieve route een andere weg door het brein. Zo zou het effect van framing mogelijk gepaard gaan met de activering van de amygdala (De Martino et al., 2006). De amygdala bevindt zich in de hersenen en is betrokken bij de emotionele processen in het brein. Zo verbindt de amygdala fysieke ervaringen van emoties aan zinnen en/of woorden (Caldwell-Harris & Ayçiçeği-Dinn, 2016). Kahneman en Frederick (2006) suggereren dat de activering van de amygdala het gevolg is van sterke emotionele aantrekkingskracht op winsten en afkeer tegen verliezen. Een winst- of verliesframe speelt in op deze emotionele aantrekkingskracht op winsten en afkeer tegen verliezen en hoopt daarmee gewenst gedrag te bevorderen. Emoties die gedragingen rondom besluitvorming over preventieve gezondheidszorg voornamelijk beïnvloeden zijn: bezorgdheid, angst en woede (Hayakawa et al., 2021). Deze lijken het beste aan te sluiten op verliesframing.

Zo beschrijft een verliesframe negatieve gevolgen: wat er kan gebeuren als je het gewenste gedrag niet uitvoert (Dillard & Nabi, 2006). Aangezien een verliesframe negatieve gevolgen beschrijft, wordt aannemelijk dat deze framesoort inspeelt op negatieve emoties, zoals angst. Een voorbeeld van een verliesframe: 'als je niet voldoende beweegt, loop je risico om aandoeningen als diabetes te krijgen'. Een winstframe beschrijft de positieve gevolgen: wat er kan gebeuren als je het gewenste gedrag wel uitvoert (Dillard & Nabi, 2006). Aangezien een

winstframe inspeelt op positieve gevolgen, wordt aannemelijk dat deze framesoort inspeelt op positieve emoties, zoals hoop. Bijvoorbeeld: ‘door voldoende beweging, zorg je al voor een betere gezondheid’. Deze verschillende manieren van het beschrijven van gevolgen sporen mogelijk elk aan tot andere gedragingen. Uit empirisch onderzoek blijkt dat verliesframing effectiever is bij gedragingen die meer risicovol zijn, zoals het opsporen van ziekten. Winstframing blijkt daarentegen effectiever bij gedragingen die minder risicovol en preventief zijn, zoals bijvoorbeeld sporten (Rothman & Salovey, 1997; Rothman et al., 2006). Ook O’Keefe en Jensen (2015) concluderen in hun meta-analyse dat winstframing effectiever is dan verlies-framing, wanneer het gaat om het bevorderen van een gezonde leefstijl. Aansluitend op de bevindingen van O’Keefe en Jensen (2015) concluderen Gallagher en Updegraff (2012) in hun meta-analyse dat winstframing effectiever is bij het bevorderen van preventieve gedragingen. Kortom, deze studie gaat uit van een effect van winstframing bij het bevorderen van preventief gezondheidsgedrag.

Keysar et al. (2012) onderzochten de combinatie van framing en het *FLE*. In hun studie onderzochten zij hoe en of het *FLE*, effect heeft op het vormen van meningen en nemen van besluiten. Zij maakten daarbij in hun methode gebruik van winst- en verliesframing. De framing manipulatie zat bij de studie van Keysar et al. in de antwoordopties. Zo werd er in een van de experimenten een tekst voorgelegd en gevraagd welk medicijn de participanten zouden kiezen om zoveel mogelijk levens te redden. De ene groep kreeg antwoordopties met winstframing en de ander kreeg antwoordopties met verliesframing. Deze data hebben zij tegenover elkaar gezet. De resultaten lieten zien dat het *FLE* leidt tot een verminderd effect van framing. Het gebruik van een vreemde taal zou volgens hen de emotionele reactie kunnen afzwakken, waardoor keuzes tussen winst en verlies vergelijkbaar worden.

Hadjichristidis et al. (2015) hebben een vergelijkbaar onderzoek gedaan. Zij onderzochten het *FLE* bij het beoordelen van risico’s en voordelen. De auteurs hebben dit getoetst aan de hand van 26 voorgelegde activiteiten die te maken hadden met (chemische)stoffen, technologieën en kwesties over het milieu. Bij elke activiteit werd de participanten gevraagd wat hun waargenomen risico of voordeel was. Ook is bij deze studie aan de participanten gevraagd de items te beoordelen in termen van gevoelens (positief vs. negatief). In tegenstelling tot Keysar et al. (2012) stellen Hadjichristidis et al. (2015) dat een vreemde taal een positiever affect oproept en risico’s daarom minder riskant worden ervaren. Ook zou men hoger oordelen over mogelijke voordelen. Aangezien winstframing mogelijke voordelen beschrijft en verliesframing mogelijke risico’s (Dillard & Nabi, 2006), wordt

aannemelijk dat framing in combinatie met het *FLE* volgens Hadjichristidis et al. (2015) wel effect heeft op het vormen van oordelen en daarmee ook mogelijk (indirect) effect heeft op het nemen van besluiten.

Framing en de taal waarin wordt gecommuniceerd, blijken dus veel invloed te hebben op zowel de emotionele reactie als de besluitvorming van individuen. Het is dan ook van belang om preventieve gezondheidscampagnes in een vreemde taal te toetsen op taalvaardigheid. Des te beter de taalvaardigheid van de vreemde taal, des te minder er kwalitatieve verschillen zijn met de moedertaal (Green, 2003). Costa et al. (2014) onderzochten de rol van taalvaardigheid van een vreemde taal op moreel redeneren. De participanten kregen een moreel dilemma voorgelegd in moeder- en vreemde taal en moesten daarbij aangeven hoe goed zij de vreemde taal beheersten. Uit de resultaten blijkt dat bij participanten die hun taalvaardigheid minder achtten, meer *FLE* optrad. Ook uit het onderzoek van Geipel et al. (2015) naar taalvaardigheid van een vreemde taal op moreel redeneren, blijkt dat de mate van taalvaardigheid hier invloed op had. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de grotere emotionele afstand die aanwezig is bij mensen met een lagere taalvaardigheid in hun vreemde taal, dan in hun moedertaal. Deze studie neemt aan dat de Nederlandse taalvaardigheid bij Turkse moedertaalsprekers lager is dan hun Turkse taalvaardigheid. Op basis van de studies van Costa et al. (2014) en Geipel et al. (2015) wordt dan ook verwacht dat er meer *FLE* zal optreden. Het is voor deze studie dan ook nuttig om te controleren of de Nederlandse taalvaardigheid gelijk is verdeeld over de groepen.

De meeste bestaande studies gaan over het *FLE* in combinatie met risicoperceptie op moreel redeneren, over het effect van emotie op medische besluitvorming en over framing bij (preventieve) gezondheidscampagnes. Er is echter nog weinig literatuur over deze combinatie van onderwerpen. Een mogelijke interactie tussen framing, taal en emotie is interessant om te onderzoeken, omdat het mogelijk informatie kan geven over de generaliseerbaarheid van het *FLE* bij Turkse moedertaalsprekers in Nederland. Het kan antwoord geven op de vraag of het inzetten van een winst- of verliesframing bij (overgewicht-) preventieve gezondheidscampagnes wel effect heeft wanneer er een mogelijk *FLE* optreedt. Bestaande literatuur heeft hier nog geen antwoord op en daarnaast bevindt er ook een hiaat. Het onderzoek van Keysar et al. (2012) wijst erop dat het *FLE* het effect van framing afzwakt. Daarentegen vonden Hadjichristidis et al. (2015) dat framing in combinatie met het *FLE* wel effect zal hebben op besluitvorming van individuen. Bovendien stellen Guenther et al. (2021) dat er meer onderzoek verricht moet worden naar framing bij talen uit het Afrika, Azië en het Midden-Oosten. Wanneer er meer onderzoek wordt verricht naar framing bij talen uit deze continenten

kunnen meer uitspraken gedaan worden over de generaliseerbaarheid van het mogelijke interactie-effect tussen taal en framing.

Huidige studie

Het doel van het huidige onderzoek is dan ook om meer inzicht krijgen in het *FLE* bij preventieve gezondheidscommunicatie, waarbij gebruik wordt gemaakt van winst- of verliesframing. Het praktisch belang van deze studie is dat het voorlichters en communicatiemedewerkers van gezondheidsinstellingen inzichten kunnen opleveren die bij kunnen dragen aan het opzetten van toekomstige campagnes omtrent gezondheidszorg, die erop doelen preventieve zorg onder burgers te bevorderen. Om de effectiviteit van de boodschappen op gedragsverandering te meten, zal deze studie attitude en gedragsintentie gebruiken als metingen. Deze keuze is gemaakt op basis van huidige studies. De meeste huidige onderzoeken naar de persuasieve impact van boodschapframing in gezondheidscommunicatie richtte zich namelijk ook op attitude en gedragsintentie om gedragsverandering te meten (Gallagher & Updegraff, 2012). Voor deze studie zijn de volgende hypothesen geformuleerd:

H1: Het gebruik van een moedertaal wordt als meer emotioneel ervaren dan het gebruik van een vreemde taal.

Deze hypothese is gebaseerd op de veronderstelling dat een moedertaal sterker is verbonden met het autobiografisch geheugen dan een vreemde taal (Rubin, 2006) en men daardoor meer emotie ervaart bij de moedertaal (Caldwell-Harris & Ayçiçeği-Dinn, 2016; Keysar et al., 2012; Marian & Kaushanskaya, 2004).

Doordat een moedertaal door middel van het autobiografisch geheugen waarschijnlijk emotioneler wordt ervaren, heeft dit weer effect op gedragingen van individuen wanneer zij moeten besluiten over preventieve gezondheidszorg (Hayakawa et al., 2021). Op basis van deze veronderstelling is de volgende hypothese geformuleerd:

H2: Het inzetten van een moedertaal in preventieve gezondheidscommunicatie is effectiever voor het bevorderen van het gewenste gedrag dan wanneer een vreemde taal wordt ingezet.

Uit diverse onderzoeken is gebleken dat winstframing effectiever is bij het bevorderen van preventief gezondheidsgedrag, dan verliesframing (Gallagher & Updegraff, 2012; O'Keefe & Jensen, 2015; Rothman & Salovey, 1997; Rothman et al., 2006). Op basis van deze bevinding wordt bij huidige studie dan ook uitgegaan van de volgende hypothese:

H3: Het inzetten van een winstframe in preventieve gezondheidscommunicatie is effectiever voor het bevorderen van het gewenste gedrag dan wanneer een verliesframe wordt ingezet.

Volgens de literatuur wordt er bij moedertaal een hogere emotionele intensiteit ervaren dan bij een vreemde taal (Caldwell-Harris & Ayçiçeği-Dinn, 2016; Hayakawa et al., 2021; Keysar et al., 2012; Marian & Kaushanskaya, 2004; Rubin, 2006). Deze hogere emotionele intensiteit heeft effect op het gedrag en besluitvorming van individuen (Hayakawa et al., 2021). Eerder onderzoek toont aan dat preventieve gezondheids campagnes beroep doen op de emotionele intensiteit van individuen door middel van framing (Rothman & Salovey, 1997), om gewenst gedrag te bevorderen. Deze informatie gecombineerd met de tegenstrijdige bevindingen van Keysar et al. (2012) en Hadjichristidis et al. (2015) over het afzwakken van framing effecten door *FLE*, hebben geleid tot de volgende hypothese:

H4: Het effect van framing in preventieve gezondheidscommunicatie is kleiner bij een vreemde taal dan bij een moedertaal.

Methode

Materiaal

Voor dit experiment zijn in totaal vier korte teksten gecreëerd waarin de onafhankelijke variabelen: *taal* en *framing* zijn gemanipuleerd. De taalvariatie bestond hierbij uit Nederlands en Turks en de framingsorten zijn winst- en verliesframing. De vier teksten gingen over het voorkomen van overgewicht en bevatten elk vier zinnen. Communicatie-uitingen van campagnes, zoals posters, bevatten doorgaans slechts 2 tot 4 zinnen. Om deze reden was gekozen ook de teksten van deze studie kort te houden. Wanneer de teksten te lang waren, was het mogelijk dat de lezers hun aandacht er niet bij kunnen houden.

Als eerst was de Nederlandse tekst met de winstframing geschreven gevolgd door de Nederlandse tekst met de verliesframing. Deze zijn vervolgens vertaald naar het Turks. Om de Nederlandse en Turkse teksten gelijkwaardig te maken, was gevraagd aan een hoogopgeleide Turkse moedertaalspreker om deze te vertalen. Daarnaast zijn de teksten nog twee keer gecontroleerd door andere hoogopgeleide Turkse moedertaalsprekers om zeker te zijn dat de inhoud hetzelfde was als die van de Nederlandse teksten. Ook hadden zij de teksten gecontroleerd op grammaticaal niveau.

De materialen zagen er als volgt uit: een Nederlandse uiting met winstframing, één Nederlandse uiting met verliesframing, één Turkse uiting met winstframing en één Turkse uiting met verliesframing. De framingsorten waren gevormd op basis van de volgende definities van framing: de tekst met

winstframing benadrukt de wenselijke gevolgen wanneer het standpunt wordt nageleefd. Een tekst met verliesframing benadrukt hierbij de ongewenste gevolgen, wanneer het standpunt niet wordt nageleefd (O'Keefe & Jensen, 2015). De Nederlandse teksten zijn hieronder weergegeven en de Turkse teksten zijn terug te vinden in Bijlage 1.

Nederlandse tekst met winstframe:

Uit cijfers van het CBS blijkt dat de helft van Nederlandse inwoners overgewicht heeft. Gelukkig zijn er mogelijkheden om overgewicht te voorkomen. Door stress te verminderen, goed te slapen en een goed balans in gezonde voeding en voldoende beweging, zorg je al voor een betere gezondheid. Om je leefstijl gezonder te maken, kan je bijvoorbeeld meedoen aan een leefstijl-programma!

Nederlandse tekst met verliesframe:

Uit cijfers van het CBS blijkt dat de helft van Nederlandse inwoners overgewicht heeft. Dit is een groot probleem voor de gezondheid. Zo loop je risico om aandoeningen als hart- en vaatziekten, diabetes en artrose te krijgen, wanneer je niet genoeg beweging krijgt en niet op je voeding let. Om risico op gezondheidsproblemen niet groter te maken, kan je bijvoorbeeld meedoen aan een leefstijl-programma!

Proefpersonen

In totaal hebben 219 personen de vragenlijst ingevuld. Proefpersonen die Turks niet als moedertaal hadden, Nederlands niet beheersten, jonger dan 18 waren en/of de vragenlijst niet in volledigheid hadden ingevuld, werden verwijderd. Er bleven 126 proefpersonen over voor deze studie. Om de gelijkheid over de condities te toetsen, zijn randomisatiechecks uitgevoerd.

Uit een eenweg variantie-analyse van conditie op leeftijd bleek geen significant hoofdeffect van conditie ($F(3, 122) = 1.36, p = .257$), wat betekent dat de leeftijden gelijk verdeeld waren over de vier condities. De gemiddelde leeftijd van de proefpersonen was 30 jaar ($M = 29.52, SD = 7.83$) en de leeftijdsverdeling lag tussen de 20 en 50 jaar ($R = 30$).

Uit een χ^2 -toets tussen conditie en gender bleek geen verband te bestaan ($\chi^2(6) = 3.11, p = .795$). In totaal hebben er 111 (88,1%) vrouwen, 14 (11,1%) mannen en één persoon die zich anders identificeert (0,8%) deelgenomen aan het experiment.

Een eenweg variantie-analyse van conditie op opleidingsniveau bleek geen significant effect van opleidingsniveau ($F(4, 121) < 1$). Het opleidingsniveau van de proefpersonen was dus gelijk verdeeld over de condities. De opleidingsverdeling lag tussen vmbo en universiteit.

De meeste proefpersonen 43,7% hadden mbo als hoogstgenoten opleidingsniveau, gevolgd door hbo (38,9%), universiteit (14,3%), vmbo (2,4%) en havo (0,8%).

Een eenweg variantie-analyse van conditie op *taalvaardigheid* bleek geen significant effect van *taalvaardigheid* ($F(3, 122) < 1$). Het Nederlandse taalvaardigheidsniveau van de proefpersonen was dus gelijk verdeeld over de condities. Het gemiddelde Nederlandse taalvaardigheidsniveau van de proefpersonen was 4,6 ($M = 4.62, SD = 0.52$). Het taalvaardigheidsniveau lag tussen de 4,5 en 4,7 en werd gemeten aan de hand van een vijfpunts Likertschaal (1= helemaal niet vaardig – 5= vloeiend) en was daarmee dus hoog.

Het *huidig gewicht van de proefpersonen* is bevraagd door middel van een zelfgerapporteerde gewichtscategorie (1 = ondergewicht, 2 = gezond gewicht, 3 = overgewicht, 4 = ernstig overgewicht). Een eenweg variantie-analyse van conditie op *huidig gewicht van de proefpersonen* bleek geen significant effect van het *huidig gewicht van de proefpersonen* ($F(3, 122) < 1$). Het *huidig gewicht van de proefpersonen* was dus gelijk verdeeld over de condities. De gewichtsverdeling lag tussen ondergewicht en ernstig overgewicht. Merendeel (54,0%) heeft een gezond gewicht, gevolgd door overgewicht (39,7%), ondergewicht (4,8%) en ernstig overgewicht (1,6%).

Onderzoeksontwerp

Het experiment bestaat uit 2 (*taal*: Nederlands of Turks) x 2 (*framing*: verlies of winst) niveaus. Beide hebben een nominaal meetniveau. Om het ontwerp te verduidelijken is er in tabel 1 een weergave van de enquête verdeling gemaakt.

Tabel 1. Tekstverdeling in de enquêtes ingedeeld per groep

Groepering taal van de teksten	Tekstweergaven
Groep 1 – Nederlands	Met verliesframing
Groep 2 -Turks	
Groep 3 – Nederlands	Met winstframing
Groep 4 - Turks	

De onafhankelijke variabele van dit experiment zijn: *emotionele lading (van de berichtgeving)*, *attitude tegenover de boodschap* en *gedragsintentie* op een interval meetniveau.

Instrumentatie

Dit experiment bevatte drie afhankelijke variabelen: *emotionele lading (van de berichtgeving)*, *attitude tegenover de boodschap* en *gedragsintentie* en twee controlevariabele: *taalvaardigheid* en *huidig gewicht van de proefpersonen*. De vragen en stellingen hieronder geformuleerd, zijn in alle condities hetzelfde bevraagd. Om de interne consistentie van de afhankelijke variabelen en de controlevariabele te toetsen en mogelijk samen te voegen, zijn er Cronbach's alfa's uitgevoerd. De Cronbach's alfa's zijn uitgevoerd over *emotionele lading (van de berichtgeving)*, *attitude tegenover de boodschap* en *gedragsintentie* en *taalvaardigheid*. Alle items behorend tot de variabele zijn per variabele samengevoegd.

De taal van de vragenlijst was in het Nederlands (afgezien van de twee Turkse gemanipuleerde teksten). De reden hiervoor is dat de vragenlijst voor iedereen hetzelfde moest zijn, aangezien alle participanten Turks als moedertaal hebben. De taal van de vragenlijst kon mogelijk invloed hebben op de resultaten. Uit onderzoek van Costa et al. (2014) en Geipel et al. (2015) blijkt dat er mogelijk meer *FLE* zal optreden, wanneer de taalvaardigheid van de vreemde taal minder is. Om de groepen te kunnen vergelijken, was het dan ook nuttig om te controleren of de Nederlandse taalvaardigheid gelijk was verdeeld. *Taalvaardigheid* werd daarom meegenomen als controlevariabele.

De controlevariabele *taalvaardigheid* werd gemeten aan de hand van zeven items. De volgende twee items zijn met behulp van een online vragenlijst overgenomen en aangepast van Dewaele en Pavlenko (2001 – 2003). De twee items werden bevraagd door middel de van twee gesloten (ja-nee) vragen: 'Beheers je de Turkse taal?' en 'Beheers je de Nederlandse taal?'. Deze vragen zijn van nominaal meetniveau. Ook werd gecontroleerd of de proefpersonen daadwerkelijk Turks als moedertaal hadden. Dit werd bevraagd middels de gesloten (ja-nee) vraag: 'Is Turks je moedertaal?'. De vraag is van nominaal meetniveau. De volgende items zijn met behulp van een online vragenlijst overgenomen en aangepast van Dewaele en Pavlenko (2001 – 2003). Middels een vijfpunts Likertschaal (1= helemaal niet vaardig – 5= vloeiend) is de Nederlandse taalvaardigheid gemeten aan de hand van de volgende vier items op intervalniveau: 'Spreekvaardigheid', 'Begrijpelijkheid', 'Leesvaardigheid' en 'Schrijfvaardigheid'. De betrouwbaarheid van *taalvaardigheid* ten opzichte van de boodschap bestaande uit zeven items was goed ($\alpha = .92$).

De variabele *emotionele lading (van de berichtgeving)* werd gemeten aan de hand van zeven items op intervalniveau met de vijfpunts semantische differentiaal (1= helemaal geen – 5= heel veel). De *emotionele lading (van de berichtgeving)* werd bevraagd middels een stelling en een vraag. De stelling luidde als volgt: 'Bij dit bericht ervaarde ik...' en werd opgevolgd door drie woorden met negatieve emotionele lading en drie woorden met positieve emotionele lading. De drie woorden met negatieve lading

waren: ‘bezorgdheid’, ‘bedroefdheid’ en ‘irritatie’. De drie woorden met positieve lading waren: ‘geruststelling’, ‘hoop’ en ‘zelfverzekerdheid’. Verder werd de algemene emotionele lading gemeten op intervalniveau met de vijfpunts semantische differentiaal middels de vraag: ‘In hoeverre riep het bericht emoties bij je op?’ (1= helemaal niets – 5= heel veel). De items van de variabele *emotionele lading (van de berichtgeving)* zijn opgesplitst in drie groepen, namelijk: *negatieve emotionele lading*, *positieve emotionele lading* en *algemene emotionele lading*. Over de drie items van *negatieve emotionele lading* en de drie items van *positieve emotionele lading* zijn Cronbach’s alfa’s uitgevoerd. De betrouwbaarheid van de *negatieve emotionele lading (van de berichtgeving)* bestaande uit drie items was adequaat ($\alpha = .76$). De betrouwbaarheid van de *positieve emotionele lading (van de berichtgeving)* bestaande uit drie items was goed ($\alpha = .81$).

De variabele *attitude tegenover de boodschap* met drie items was gebaseerd op het onderzoek van Shen et al. (2012) en werd gemeten op intervalniveau met de vijfpunts Likertschaal (1= helemaal mee oneens – 5= helemaal mee eens) aan de hand van de volgende stellingen: ‘Ik ondersteun wat het bericht probeert te bereiken’ (1), ‘Ik ben het eens met het standpunt dat in het bericht wordt uitgedragen’ (2), ‘Ik ben het eens met de hoofdzaak van de berichtgeving’ (3). De betrouwbaarheid van *attitude tegenover de boodschap* ten opzichte van de boodschap bestaande uit drie items was goed ($\alpha = .84$).

De variabele *gedragsintentie* was gebaseerd op adviezen van Nederlandse Stichting Over Gewicht (n.d.) en werd gemeten aan de hand van vier items op intervalniveau met de vijfpunts Likertschaal (1= helemaal mee oneens – 5= helemaal mee eens) aan de hand van de volgende stellingen: ‘Ik ben van plan meer te bewegen’ (1), ‘Ik ben van plan mijn eetpatroon aan te passen’ (2), ‘Ik ben van plan mijn leefpatroon aan te passen’ (3). ‘Ik ben van plan meer informatie te zoeken over een leefstijl-programma’ (4). De betrouwbaarheid van *gedragsintentie* ten opzichte van de boodschap bestaande uit vier items was goed ($\alpha = .80$).

De controlevariabele *huidig gewicht van de proefpersonen* werd gemeten aan de hand van één item met de ordinale vraag: ‘In welke gewichtscategorie denk je momenteel te vallen?’ (ondergewicht, gezond gewicht, overgewicht en ernstig overgewicht). De controlevariabele *huidig gewicht van de proefpersonen* werd meegenomen om te toetsen of de groepen gelijk waren in mogelijke voorkennis en/of belang van het onderwerp. Ook werden in alle condities enkele demografische vragen gesteld over het geslacht (nominaal), de leeftijd (ratio) en hoogstgenoten opleiding (ordinaal).

Procedure

Het experiment werd online uitgezet middels *Qualtrics*. Het online experiment moest hierbij voldoen aan richtlijnen voor de Ethische Toetsing van de Radboud Universiteit. Voor het starten van de enquête kregen

de proefpersonen een inleiding met daarin informatie over hun rechten en privacy. Vervolgens werd aangegeven dat het onderzoek vijf minuten zou duren. Tot slot werd dankbaarheid geuit en er werd toestemming gevraagd voor deelname aan het experiment. Wanneer de proefpersonen aangaven niet mee te willen doen, beëindigde het onderzoek direct. Na de introducerende tekst en vraag tot toestemming kregen de proefpersonen drie controlevragen over *taalvaardigheid*. Indien één van de controlevragen met ‘nee’ werd beantwoord, beëindigde het onderzoek direct. Na de controlevragen kregen de proefpersonen elk één van de vier gemanipuleerde teksten te zien, ofwel de Nederlandse variant met een winst- of verliesframing, ofwel de Turkse variant met een winst- of verliesframing. Vervolgens werden de stellingen over *gedragsintentie*, *emotionele lading (van de berichtgeving)* en *attitude tegenover de boodschap* bevraagd. Er was voor deze volgorde gekozen, omdat er werd verwacht dat de vragen elkaar zo het minst beïnvloeden. Hierna volgde nog een controlevraag over het Nederlands taalvaardigheidsniveau. Vervolgens werden demografische vragen gesteld en tot slot volgde er een vraag over het *huidig gewicht van de proefpersonen*. De enquête bevatte 25 vragen, de proefpersonen deden vrijwillig mee en er zijn geen financiële aspecten gebruikt om hen aan te moedigen voor participatie. De enquête stond circa drie weken uit.

Statistische toetsing

Dit onderzoek bevat drie afhankelijke variabelen: *emotionele lading (van de berichtgeving)*, *attitude tegenover de boodschap* en *gedragsintentie* en twee onafhankelijke variabelen *taal* en *framing*. Om deze variabelen en hun mogelijke samenhang over verschillen te analyseren, zijn er diverse toetsen toegepast. Middels de tweeweg univariate variantie-analyse met tussenproefpersoonfactoren zijn de gemiddelden tussen de groepen vergeleken. De toetsen zijn ter uitbreiding van de *Independent t*-toetsen, die de gemiddelden van de twee aparte groepen vergelijken.

Resultaten

Datavoorbereiding

Binnen dit experiment is de variabele *versie* (bestaande uit de vier condities) opgesplitst in twee factoren om zo tweeweg variantie-analyses uit te kunnen voeren en daarmee antwoord te kunnen geven op de geformuleerde hypothesen. De twee factoren waarin *versie* is opgesplitst zijn *taal van de berichtgeving* (Nederlands en Turks) en *framing* (winstframing en verliesframing).

Emotionele lading (van de berichtgeving)

Uit een tweeweg variantie-analyse van *taal van de berichtgeving* en *framing* op *positieve emotionele lading (van de berichtgeving)* bleek geen significant hoofdeffect van *taal van de berichtgeving*

($F(1, 122) = 1.08, p = .301$). Ook bleek er geen significant hoofdeffect van *framing* ($F(1, 122) < 1$) en er trad geen interactie-effect op tussen *taal van de berichtgeving* en *framing* ($F(1, 122) = 1.38, p = .243$).

Uit een tweeweg variantie-analyse van *taal van de berichtgeving* en *framing* op *negatieve emotionele lading (van de berichtgeving)* bleek geen significant hoofdeffect van *taal van de berichtgeving* ($F(1, 122) < 1$). Ook bleek er geen significant hoofdeffect van *framing* ($F(1, 122) < 1$) en er trad geen interactie-effect op tussen *taal van de berichtgeving* en *framing* ($F(1, 122) < 1$).

Uit een tweeweg variantie-analyse van *taal van de berichtgeving* en *framing* op *algemene emotionele lading (van de berichtgeving)* bleek geen significant hoofdeffect van *taal van de berichtgeving* ($F(1, 122) < 1$). Ook bleek er geen significant hoofdeffect van *framing* ($F(1, 122) < 1$) en er trad geen interactie-effect op tussen *taal van de berichtgeving* en *framing* ($F(1, 122) < 1$). In tabel twee staan de gemiddelden en standaardafwijkingen van de variabelen *taal van de berichtgeving* (Nederlands en Turks) en *framing* (winstframing en verliesframing) op *emotionele lading (van de berichtgeving)* (*positief, negatief en algemeen*).

Tabel 2. De gemiddelden en standaardafwijkingen (tussen haakjes) van *taal van de berichtgeving* (Nederlands en Turks) en *framing* (winstframing en verliesframing) op *emotionele lading (van de berichtgeving)* (*positieve emotionele lading (1= helemaal geen, 5 = heel veel)*, *negatieve emotionele lading (1= helemaal geen, 5 = heel veel)* en *algemene emotionele lading (1= helemaal niets, 5= heel veel)*)

	Nederlandse berichtgeving			Turkse berichtgeving		
	Winstframing n = 30	Verliesframing n = 32	Totaal n = 62	Winstframing n = 34	Verliesframing n = 30	Totaal n = 64
Positieve emotionele lading	2.76 (0.74)	2.49 (0.82)	2.62 (0.78)	2.74 (0.94)	2.82 (0.86)	2.78 (0.89)
Negatieve emotionele lading	2.41 (0.79)	2.58 (0.91)	2.50 (0.85)	2.52 (0.65)	2.54 (0.69)	2.53 (0.66)
Algemene emotionele lading	2.53 (1.12)	2.69 (1.06)	2.61 (1.12)	2.71 (1.12)	2.70 (0.99)	2.70 (1.05)

Attitude

Uit de tweeweg variantie-analyse van *taal van de berichtgeving* en *framing* op *attitude* bleek een significant hoofdeffect van *taal van de berichtgeving* ($F(1, 122) = 7.68, p = .006$). De Turkse berichtgeving had een hogere *attitude* ($M = 3.92, SD = 0.70$) dan de Nederlandse berichtgeving ($M = 3.59, SD = 0.62$). Er bleek geen significant hoofdeffect van *framing* ($F(1, 122) < 1$) en er trad ook geen interactie op tussen *taal van de berichtgeving* en *framing* ($F(1, 122) = 1.63, p = .204$). In tabel 3 staan de gemiddelden en standaardafwijkingen van de variabele *taal van de berichtgeving* (Nederlands en Turks) en *framing* op *attitude*.

Tabel 3. De gemiddelden en standaardafwijkingen (tussen haakjes) van *taal van de berichtgeving* (Nederlands en Turks) en *framing* (winstframing of verliesframing) op *attitude* (1 = helemaal mee oneens, 5 = helemaal mee eens)

	Nederlandse berichtgeving		Turkse berichtgeving	
	Winstframing n = 30	Verliesframing n = 32	Winstframing n = 34	Verliesframing n = 30
Attitude	3.52 (0.65)	3.65 (0.59)	4.00 (0.65)	3.82 (0.76)

Gedragsintentie

Uit de tweeweg variantie-analyse van *taal van de berichtgeving* en *framing* op *gedragsintentie* bleek geen significant hoofdeffect van *taal van de berichtgeving* ($F(1, 122) < 1$). Ook bleek er geen significant hoofdeffect van *framing* ($F(1, 122) < 1$). Er bleek wel een interactie-effect te zijn tussen *taal van de berichtgeving* en *framing* ($F(1, 122) = 8.38, p = .004$). Er bleek een marginaal verschil op te treden voor de proefpersonen die de Nederlandse berichtgeving kregen ($F(1, 60) = 4.01, p = .050$): de gedragsintentie bij de verliesframing ($M = 3.45, SD = 0.67$) was bij hen hoger dan de gedragsintentie bij de winstframing ($M = 3.07, SD = 0.82$). Ook bleek er een verschil op te treden voor de proefpersonen die de Turkse berichtgeving kregen ($F(1, 62) = 4.38, p = .040$): de gedragsintentie bij de winstframing ($M = 3.57, SD = 0.64$) was bij hen hoger dan de gedragsintentie bij de verliesframing ($M = 3.19, SD = 0.82$). In tabel 4 staan de gemiddelden en standaardafwijkingen van de variabele *taal van de berichtgeving* (Nederlands en Turks) en *framing* op *attitude*.

Tabel 4. De gemiddelden en standaardafwijkingen (tussen haakjes) van taal van de berichtgeving (Nederlands en Turks) en framing (winstframing of verliesframing) op gedragsintentie (1= helemaal mee oneens, 5 = helemaal mee eens)

	Nederlandse berichtgeving			Turkse berichtgeving		
	Winstframing n = 30	Verliesframing n = 32	Totaal n = 62	Winstframing n = 34	Verliesframing n = 30	Totaal n = 64
Gedragsintentie	3.07 (0.82)	3.45 (0.67)	3.26 (0.76)	3.57 (0.64)	3.19 (0.82)	3.39 (0.75)

Conclusie en discussie

Dit onderzoek had één hoofddoel: meer inzicht krijgen in het *FLE* bij preventieve gezondheidscommunicatie, waarbij gebruik wordt gemaakt van winst- of verliesframing. Dit hoofddoel is omgezet naar vier hypothesen die beoogden meer inzicht te geven in het *FLE* bij preventieve gezondheidscommunicatie, het effect van winst- of verliesframing bij preventieve gezondheidscommunicatie en de combinatie van het *FLE* en winst- of verliesframing bij preventieve gezondheidscommunicatie. Deze studie heeft alleen significante effecten gevonden bij H2 en H4.

Emotionele intensiteit van moedertaal vs. vreemde taal

De eerste hypothese (H1) ging uit van een hogere emotionele intensiteit bij moedertaal dan bij een vreemde taal. Deze studie levert geen bewijs op voor deze hypothese. Zo zijn er geen significante hoofdeffecten gevonden van *taal van de berichtgeving*. Een mogelijke verklaring is het Nederlands taalvaardigheidsniveau van de proefpersonen. De *taalvaardigheid* werd gemeten aan de hand van een vijfpunts Likertschaal (1= helemaal niet vaardig – 5= vloeiend). De resultaten lieten een hoog gemiddeld Nederlands taalvaardigheidsniveau zien ($M = 4.62$, $SD = 0.52$). Deze resultaten bevestigen de bevindingen van Green (2003) en kan daarom het uitblijven van een significant effect verklaren. Green vond dat wanneer de *taalvaardigheid* van de vreemde taal goed is, er weinig kwalitatieve verschillen zullen zijn met de moedertaal. De theorie van Harris et al. (2006) sluit hierop aan en kan een verdere verklaring geven voor het uitblijven van een significant effect. Volgens Harris et al. (2006) wordt de emotionele lading van woorden van een vreemde taal vergelijkbaar met die van de moedertaal, wanneer de vreemde taal al vroeg wordt geleerd. Het is aannemelijk dat in deze studie de proefpersonen de Nederlandse taal al vroeg

hebben geleerd en de emotionele intensiteit van de vreemde taal daardoor vergelijkbaar is met hun moedertaal. Dit onderzoek heeft de proefpersonen niet bevraagd op welke leeftijd zij de Nederlandse taal hebben geleerd. Toekomstig onderzoek zou deze discussie kunnen ondervangen door een vraag te stellen over wanneer de proefpersonen de vreemde taal hebben geleerd.

Effectiviteit van moedertaal vs. vreemde taal in preventieve gezondheidscommunicatie

De tweede hypothese (H2) ging uit van een significant effect van taal, waarbij moedertaal effectiever zou zijn dan de vreemde taal bij preventieve gezondheidscommunicatie gericht op het bevorderen van het gewenste gedrag. De resultaten van deze studie laten een significant hoofdeffect zien van *taal van de berichtgeving op attitude tegenover de boodschap*, maar laat geen significant hoofdeffect zien van *gedragsintentie*. De significantie liet een hogere *attitude tegenover de boodschap* zien voor de Turkse berichtgeving dan de Nederlandse berichtgeving. *Attitude tegenover de boodschap* werd gemeten met een vijfpunts Likertschaal (1= helemaal mee oneens – 5= helemaal mee eens). Het gemiddelde voor de Turkse berichtgeving was 3,9 en het gemiddelde voor de Nederlandse berichtgeving was 3,7.

Een mogelijke verklaring voor het niet vinden van een significant effect bij *attitude tegenover de berichtgeving* is het verband tussen *taalvaardigheid* en emotionele intensiteit. Er werd verwacht dat de berichtgeving in moedertaal als meer emotioneel werd ervaren dan de berichtgeving in de vreemde taal. Dit zou vervolgens effect hebben op de gedragingen van de proefpersonen. Kortom, de moedertaal zou volgens verwachting meer aanzetten tot het bevorderen van het gewenste gedrag. Er is echter niet gevonden dat de moedertaal als meer emotioneel werd ervaren. De reden lijkt de hoge taalvaardigheid van de vreemde taal van de proefpersonen. De aanname hierbij was dat de taalvaardigheid van de vreemde taal lager zou zijn dan de taalvaardigheid van de moedertaal, waardoor er meer *FLE* zou optreden (Geipel et al., 2015). Aangezien het taalvaardigheidsniveau van de vreemde taal hoog was, wordt aannemelijk dat het verschil in taalvaardigheidsniveau tussen de moedertaal en de vreemde taal nihil was. Mogelijk is er daardoor geen *FLE* opgetreden. Noemenswaardig is dat de taalvaardigheid van de moedertaal niet is getoetst in deze studie. Om een uitspraak te kunnen doen over deze plausibiliteit is vervolgonderzoek nodig, waarbij ook het taalvaardigheidsniveau van de moedertaal wordt bevraagd aan de proefpersonen.

Naast de mogelijke verklaring van de vergelijkbare taalvaardigheidsniveaus van de proefpersonen, is een ander mogelijke verklaring voor het niet vinden van een significant effect bij *gedragsintentie*, maar wel bij *attitude tegenover de berichtgeving*, betrokkenheid van de

proefpersonen. Het is mogelijk dat de proefpersonen zich niet geroepen voelden om hun *gedragsintenties* te veranderen vanwege hun huidige gewicht, maar daarentegen wel de berichtgeving ondersteunen vanwege het maatschappelijk belang. Zo blijkt dat 54,0% van de proefpersonen een gezond gewicht denkt te hebben. Het is dan ook aannemelijk dat zij het minder eens zullen zijn met de stellingen: 'Ik ondersteun wat het bericht probeert te bereiken' (1), 'Ik ben het eens met het standpunt dat in het bericht wordt uitgedragen' (2), 'Ik ben het eens met de hoofdzaak van de berichtgeving' (3) van de variabele *attitude tegenover de berichtgeving*, maar het wel eens zijn met het doel van de berichtgeving. Om deze verklaring te onderbouwen is vervolgonderzoek nodig, waarbij het verband tussen betrokkenheid en *gedragsintentie* wordt getoetst. Betrokkenheid zou in het vervolg als moderator van taal getoetst kunnen worden.

Daarnaast heeft de huidige studie *attitude tegenover de berichtgeving* en *gedragsintentie* aan elkaar gekoppeld, terwijl iemand het eens kan zijn met de berichtgeving, maar zelf geen intentie heeft om het uit te voeren. Om een uitspraak te kunnen doen over de gedragingen van de proefpersonen is het aan te raden bij vervolgonderzoek deze los te halen van elkaar. Ook zou vervolgonderzoek *attitude tegenover de berichtgeving* kunnen veranderen naar *attitude tegenover het gewenste gedrag*.

Tot slot, was de verwachting van deze studie dat de moedertaal emotioneler zou worden ervaren en dat dit vervolgens een effect zou hebben op de *attitude tegenover de berichtgeving*. Dit blijkt niet het geval. De *attitude tegenover de berichtgeving* lijkt beïnvloed te worden zonder gebruik van emoties. Deze bevinding kan verklaart worden door de theorie van Loewenstein et al. (2001). De auteurs stellen dat mensen via twee wegen kunnen reageren op potentiële risico's. Het is aannemelijk dat de berichtgeving van deze studie is verwerkt via de cognitieve route, in plaats van de verwachte emotionele route. Om deze discussie te ondervangen, zou vervolgonderzoek kunnen toetsen of de emotionele reactie bewust of onbewust verwerkt wordt. Een vervolgstudie zou dan de emotionele reactie (impliciet of expliciet) als mediator van taal kunnen toepassen.

Effectiviteit van winstframing vs. verliesframing in preventieve gezondheidscommunicatie

De derde hypothese (H3) ging uit van een significant effect van *framing*, waarbij winstframing effectiever zou zijn dan verliesframing in preventieve gezondheidscommunicatie. Deze studie heeft echter geen significant hoofdeffecten gevonden van *framing* op *attitude tegenover de berichtgeving* of *gedragsintentie* en levert daarom geen bewijs op voor deze hypothese. Het uitblijven van een significant hoofdeffect van *framing* op *gedragsintentie* lijkt verklaart te kunnen worden door het interactie-effect van *taal van de berichtgeving* en *framing*. De resultaten van deze studie

heeft twee verschillende framing-effecten gevonden. De framing-effecten zijn echter afhankelijk van *taal van de berichtgeving* en niet van *framing*. Kortom, welk soort framing effectiever is, is afhankelijk van de taal waarin gecommuniceerd wordt.

De bevinding van deze studie lijkt tegenstrijdig met de huidige literatuur die stelt dat winstframing effectiever zou zijn dan verliesframing voor het bevorderen van preventief gezondheidsgedrag (Gallagher & Updegraff, 2012; O’Keefe & Jensen, 2015; Rothman & Salovey, 1997; Rothman et al., 2006). Het is mogelijk dat er geen significant hoofdeffect is gevonden van *attitude tegenover de berichtgeving*, omdat de manipulatie onvoldoende was. Op basis van de beschrijving van winstframing en verliesframing van Dillard en Nabi (2006), werd aangenomen dat verliesframing negatieve emoties zou oproepen en winstframing positieve emoties. De resultaten in tabel 2 beschrijven daarentegen dat de winstframing niet tot een significant hogere positieve emotionele lading heeft geleid dan de verliesframing. Ook heeft de verliesframing niet tot significant hogere negatieve lading geleid dan de winstframing.

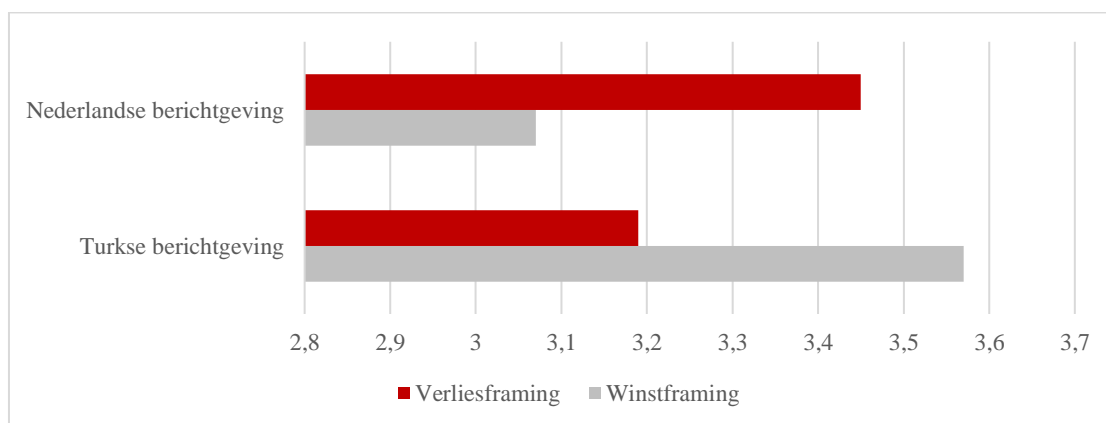
De *algemene emotionele lading* werd gemeten aan de hand van een vijfpunts Likertschaal ($1 = \text{helemaal niets}$, $5 = \text{heel veel}$) hierbij is te zien dat de berichtgeving weinig emotie opriep bij de zowel de Nederlandse berichtgeving ($M = 2.61$, $SD = 1.12$) als de Turkse berichtgeving ($M = 2.70$, $SD = 1.05$). Een mogelijke verklaring is de lengte en de inhoud van de berichtgeving. Het materiaal bestond in alle condities uit vier korte zinnen en is informatief geformuleerd. Het is plausibel dat de berichtgeving door te korte zinnen te weinig hebben ingespeeld op positieve en negatieve emoties. Deze studie heeft geen manipulatiecheck gedaan op emotionaliteit. Vervolgonderzoek zou dit wel kunnen toepassen en toetsen of de verliesframing daadwerkelijk negatieve emoties oproept en de winstframing positieve emoties. Het is aan te raden de berichtgeving in de toekomst langer te maken door deze verhalend te schrijven. Ook is het aan te raden bij de verliesframing gebruik te maken van de emoties: bezorgdheid, angst en woede. Deze emoties zouden volgens Hayakawa et al. (2021) individuen het meest beïnvloeden wanneer het gaat om besluitvorming over preventieve gezondheidszorg. Voor de winstframing is het aan te bevelen antoniemen van deze emoties te gebruiken.

Het effect van framing in combinatie met taal

De vierde hypothese (H4) ging uit van een interactie-effect tussen *framing* en *taal van de berichtgeving*. Dit effect werd ook gevonden. De hypothese kan echter deels worden aangenomen en deels worden verworpen. Er is namelijk een significant framing-effect gevonden in beide talen, alleen de richting van het effect verschilt per taal. Het effect van

framing is dus niet zoals verwacht kleiner bij een vreemde taal dan bij een moedertaal. Een additionele toetsing liet zien dat de proefpersonen die de Nederlandse berichtgeving kregen een hogere *gedragsintentie* hadden bij de verliesframing en de proefpersonen die de Turkse berichtgeving kregen, hadden een hogere *gedragsintentie* bij de winstframing (zie grafiek 1). Deze uitkomsten maken de bevinding van Keysar et al. (2012) voor deze studie plausibel en zwakt de bevinding van Hadjichristidis et al. (2015) af. Keysar et al. stellen namelijk dat een vreemde taal de emotionele reactie afzwakt, waardoor de keuze tussen winst- en verliesframing vergelijkbaar zouden worden. Daaruit volgt de mogelijkheid dat proefpersonen die de Nederlandse berichtgeving met winstframing kregen niet de aantrekking tot mogelijk toekomstige winsten voelden, waardoor de *gedragsintentie* hierbij lager was dan bij verliesframing.

Grafiek 1. De gemiddelden van taal van de berichtgeving (Nederlands en Turks) en framing (winstframing of verliesframing) op gedragsintentie om gedragsaanbevelingen uit te voeren (1= helemaal mee oneens, 5= helemaal mee eens)

Bovendien kan de emotionele afzwakking van taal en de daardoor vergelijkbare keuze tussen de framingsoorten, naast de mogelijke beperking van het ontwerp van het materiaal, een reden zijn voor het niet vinden van een significant hoofdeffecten voor hypothese drie.

Een andere mogelijke verklaring voor het verschil in framing-effect per taal, is de totstandkoming van de Turkse berichtgevingen. Deze zijn door externen vertaald en gecontroleerd. Het is mogelijk dat, ondanks de controles, er inhoudelijke verschillen zitten in de vier teksten. Om deze discussie in het vervolg te ondervangen, zouden toekomstige onderzoeken twee studies kunnen uitvoeren, waarbij de eerste studie berichtgeving vanuit de moedertaal vertaald naar de vreemde taal en de tweede versie zou de berichtgeving kunnen

vertalen vanuit de vreemde taal naar de moedertaal. Zo kunnen mogelijke manipulatiefouten worden uitgesloten.

Desondanks de deels aangenomen bevinding van hypothese vier een goede toevoeging lijkt te zijn aan de bestaande literatuur, moet wel benoemd worden dat er slechts een marginaal verschil is gevonden bij de Nederlandse berichtgeving ($F(1, 60) = 4.01, p = .050$). Om daadwerkelijk vast te kunnen stellen of verliesframing effectiever is bij een vreemde taal, is het aan te raden dit onderzoek te repliceren en nog een keer uit te voeren met een grotere steekproefomvang. Wellicht kunnen resultaten van toekomstig onderzoek meer zeggen over het mogelijk gevonden effect.

Algemene limitatie

De eerste beperking van deze studie is dat de verschillen in gender geen juiste afspiegeling is van de Turkse moedertaalsprekers woonachtig in Nederland. Het grootste gedeelte van de proefpersonen zijn vrouw (88,1%), terwijl er 41.737 mannen en 38.479 vrouwen zijn met een Turkse nationaliteit in Nederland (CBS, 2022a). Er is gebleken dat vrouwen gemiddeld genomen emoties intenser ervaren dan mannen (Harshman & Paivio, 1987). Voornamelijk de emoties nervositeit en angst ervaren zij intenser (Brody, Hay, & Vandewater, 1990; Stapley & Haviland, 1989). Aangezien deze negatieve emoties zich voor kunnen doen in verliesframing wordt aannemelijk dat wanneer de man/vrouw/x verhouding gelijk is of er meer mannen deelnemen, andere resultaten zichtbaar worden. De resultaten van deze studie zijn daarom niet generaliseerbaar. Verder onderzoek zou rekening kunnen houden met het geven van een goede afspiegeling van de Turkse moedertaalsprekers woonachtig in Nederland, om resultaten te krijgen die generaliseerbaar zijn.

Tenslotte de laatste beperking van deze studie is dat het Nederlandse taalvaardigheidsniveau van de proefpersonen berust op het subjectieve oordeel van de participanten zelf. Het werkelijke taalvaardigheidsniveau kan daarom afwijken van het beeld dat de proefpersonen van hun Nederlandse taalvaardigheid hebben. Het huidige oordeel over de Nederlandse berichtgeving kan daarom mogelijk een vertekend beeld geven, wanneer blijkt dat de Nederlandse taalvaardigheid minder is dan de proefpersonen zelf inschatten. Daarnaast was ook de vragenlijst – afgezien van de twee Turks gemanipuleerde teksten – volledig in het Nederlands. Ook dit kan geleid hebben tot een vertekend beeld van de resultaten. Toekomstig onderzoek zou in het vervolg een Nederlands taalvaardigheidstest kunnen voorleggen aan de proefpersonen.

Theoretische bijdrage

De resultaten van het huidige onderzoek voegt aan de bestaande literatuur toe wat het *FLE* in combinatie met framing voor effect heeft op de besluitvorming van gezondheidsgerelateerde onderwerpen bij Turkse moedertaalsprekers in Nederland. Het huidige onderzoek laat zien het effect van framing en daarmee wordt bedoeld welk frame effectiever is, verschilt per taal. Ondanks het marginaal verschil blijkt de winstframe het effectiefst te zijn bij de moedertaal en verliesframe bij de vreemde taal. Dit is een relevant inzicht en levert een theoretische bijdrage, omdat er nog weinig bestaande kennis is rondom dit onderwerp. Huidige studies lijken zich voornamelijk te richten op de combinatie van emotie en taal en emotie en framing, maar de combinatie emotie, taal en framing is tot op het heden nog weinig gemaakt. Resultaten bieden ook ondersteuning voor de bevinding van Keysar et al. (2012). Zij vonden dat het *FLE* het effect van framing afzwakt. Deze bevinding biedt ook de mogelijke verklaring voor de resultaten van deze studie en zwakt daarbij de bevindingen van Hadjichristidis et al. (2015) af.

Afsluitend, biedt deze studie meer inzichten in het effect van framing bij een taal uit het Midden-Oosten. Volgens Guenther et al. (2021) is er nog weinig bekend over het mogelijke effect van framing bij talen uit dit continent. Dit onderzoek biedt dus een mogelijkheid meer uitspraken te kunnen doen over de generaliseerbaarheid van het framing-effect bij de Turkse taal. Er is echter meer onderzoek nodig om te kunnen concluderen of deze bevindingen daadwerkelijk generaliseerbaar zijn voor alle Turkse moedertaalsprekers (in Nederland).

Praktische implicaties

De resultaten van deze studie hebben praktische toepassingen voor voorlichters en communicatiemedewerkers van gezondheidsinstellingen die zich bezighouden met het realiseren van toekomstige campagnes, die erop doelen preventieve gezondheidszorg onder burgers te bevorderen. De resultaten laten zien dat het gebruik van moedertaal een positieve invloed heeft op de *attitude tegenover de berichtgeving* van de Turkse moedertaalsprekers. Daarnaast laat deze studie zien dat een winstframe effectiever is voor het bevorderen van gedragsintenties, wanneer deze in de moedertaal wordt gecommuniceerd. Een verliesframe blijkt daarentegen effectiever voor het bevorderen van gedragsintenties, wanneer deze in een vreemde taal wordt gecommuniceerd. Voorlichters en communicatiemedewerkers van gezondheidsinstellingen wordt daarom aangeraden, wanneer zij ervoor kiezen om een boodschap in het Nederlands te doen, voornamelijk gebruik te maken van woorden die inspelen

op negatieve emoties, zoals bezorgdheid, angst en woede. Daarnaast wordt aangeraden toekomstige preventieve gezondheidscampagnes in Nederland ook te communiceren in het Turks, waarbij gebruik wordt gemaakt van narratieven die positieve emoties oproepen.

Bibliografie

- Brody, L. R., Hay, D. H., & Vandewater, E. (1990). Gender, gender role identity, and children's reported feelings toward the same and opposite sex. *Sex Roles*, 23(7–8), 363–387.
<https://doi.org/10.1007/BF00289226>
- Brouwer, S. (2021). The interplay between emotion and modality in the foreign-language effect on moral decision making. *Bilingualism: Language and Cognition*, 24(2), 223–230.
<https://doi.org/10.1017/S136672892000022X>
- Caldwell-Harris, C. & Ayçiçeği-Dinn, A. (2016). Emotionality differences between a native and foreign language: Implications for cultural marketing strategies. *Journal of Cultural Marketing Strategy*, 2(1), 9–20.
- Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS]. (2022a). *Bevolking; geslacht, leeftijd en nationaliteit op 1 januari*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/03743/table?ts=1673193296471>
- Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS]. (2022b). *Hoeveel mensen met een migratieachtergrond wonen in Nederland?*. <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie/hoeveel-mensen-met-een-migratieachtergrond-wonen-in-nederland->
- Costa, A., Foucart, A., Hayakawa, S., Aparici, M., Apesteguia, J., Heafner, J., & Keysar, B. (2014). Your morals depend on language. *PLOS ONE*, 9(4), e94842.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0094842>
- De Martino, B., Kumaran, D., Seymour, B., & Dolan, R. J. (2006). Frames, biases, and rational decision-making in the human brain. *Science*, 313(5787), 684–687.
<https://doi.org/10.1126/science.1128356>
- Dewaele, J.-M., & Costa, B. (2013). Multilingual clients' experience of psychotherapy. *Language and Psychoanalysis*, 2(2), 31-50. <https://doi.org/10.7565/landp.2013.005>

- Dewaele, J.-M. & Pavlenko, A. (2001–2003) '*Web questionnaire bilingualism and emotions*',
University of London,
https://www.academia.edu/2134800/Web_questionnaire_bilingualism_and_emotions
- Dillard, J. P., & Nabi, R. L. (2006). The persuasive influence of emotion in cancer prevention and detection messages. *Journal of Communication*, 56(1), 123–139.
<https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00286.x>
- Gallagher, K. M., & Updegraff, J. A. (2012). Health message framing effects on attitudes, intentions, and behavior: A meta-analytic review. *Annals of Behavioral Medicine*, 43(1), 101–116. <https://doi.org/10.1007/s12160-011-9308-7>
- Geipel, J., Hadjichristidis, C., & Surian, L. (2015). The foreign language effect on moral judgment: The role of emotions and norms. *PLOS ONE*, 10(7), e0131529.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0131529>
- García-Palacios, A., Costa, A., Castilla, D., del Río, E., Casaponsa, A., & Duñabeitia, J. A. (2018). The effect of foreign language in fear acquisition. *Scientific Reports*, 8(1), Art. 1.
<https://doi.org/10.1038/s41598-018-19352-8>
- Greene, J. D., Nystrom, L. E., Engell, A. D., Darley, J. M., & Cohen, J. D. (2004). The neural bases of cognitive conflict and control in moral judgment. *Neuron*, 44(2), 389–400.
<https://doi.org/10.1016/j.neuron.2004.09.027>
- Green, D.W. (2003). Neural basis of the lexicon and the grammar in L2 acquisition. In: Van Hout, R., Hulk, A., Kuiken, F. & Towell, R. (Eds.). *The lexiconsyntax interface in second language acquisition*, (pp. 197-208). John Benjamins Publishing.

Guenther, L., Gaertner, M., & Zeitz, J. (2021). Framing as a concept for health communication: A systematic review. *Health Communication, 36*(7), 891–899.

<https://doi.org/10.1080/10410236.2020.1723048>

Hadjichristidis, C., Geipel, J., & Savadori, L. (2015). The effect of foreign language in judgments of risk and benefit: The role of affect. *Journal of Experimental Psychology: Applied, 21*(2),

117–129. <https://doi.org/10.1037/xap0000044>

Harris, C. L., Gleason, J. B., & Ayçiçeği, A. (2006). 10. When is a first language more emotional? psychophysiological evidence from bilingual speakers. In A. Pavlenko (Eds.), *Bilingual*

Minds (pp. 257–283). Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/9781853598746-012>

Harshman, R. A., & Paivio, A. (1987). ‘Paradoxical’ sex differences in self-reported imagery.

Canadian Journal of Psychology / Revue Canadienne de Psychologie, 41(3), 287–302.

<https://doi.org/10.1037/h0084160>

Hayakawa, S., Pan, Y., & Marian, V. (2021). Considering preventative care in a native vs. non-native language: A foreign language effect. *Brain Sciences, 11*(10), 1309.

<https://doi.org/10.3390/brainsci11101309>

Kahneman, D., & Frederick, S. (2007). Frames and brains: Elicitation and control of response tendencies. *Trends in Cognitive Sciences, 11*(2), 45–46.

<https://doi.org/10.1016/j.tics.2006.11.007>

Keysar, B., Hayakawa, S. L., & An, S. G. (2012). The foreign-language effect: Thinking in a foreign tongue reduces decision biases. *Psychological Science, 23*(6), 661–668.

<https://doi.org/10.1177/0956797611432178>

Kunst, A., Mackenbach, J., Lamkaddem, M., Rademakers, J. & Devillé, W. (2013). *Overzicht en evaluatie van resultaten van wetenschappelijk onderzoek naar etnische verschillen in gezondheid, gezondheidsrisico's en zorggebruik in Nederland*. NIVEL, Erasmus MC.

[https://www.nivel.nl/en/publicatie/overzicht-en-evaluatie-van-wetenschappelijk-onderzoek-naar-etnische](https://www.nivel.nl/en/publicatie/overzicht-en-evaluatie-van-resultaten-van-wetenschappelijk-onderzoek-naar-etnische)

- Loewenstein, G. F., Weber, E. U., Hsee, C. K., & Welch, N. (2001). Risk as feelings. *Psychological Bulletin*, 127(2), 267-286. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.127.2.267>
- Marian, V., & Kaushanskaya, M. (2004). Self-construal and emotion in bicultural bilinguals. *Journal of Memory and Language*, 51(2), 190–201. <https://doi.org/10.1016/j.jml.2004.04.003>
- Nederlandse Stichting Over Gewicht. (n.d.). *Leefstijl*. <https://overgewichtnederland.org/leefstijl/>
- O’Keefe, D. J., & Jensen, J. D. (2015). The relative effectiveness of gain-framed and loss-framed persuasive appeals concerning obesity-related behaviors: Meta-analytic evidence and implications. In: Batra, R., Strecher, V. J., & Keller, P. A. (Eds.). *Leveraging Consumer Psychology for Effective Health Communications: The Obesity Challenge: The Obesity Challenge*. (pp. 171–185). Routledge.
<http://www.uky.edu/~ngrant/CJT780/readings/Day%2011/OKeefeJensenINPRESS.pdf>
- Petty, R. E., & Briñol, P. (2015). Emotion and persuasion: Cognitive and meta-cognitive processes impact attitudes. *Cognition and Emotion*, 29(1), 1–26.
<https://doi.org/10.1080/02699931.2014.967183>
- Rothman, A. J., Bartels, R. D., Wlaschin, J., & Salovey, P. (2006). The strategic use of gain- and loss-framed messages to promote healthy behavior: How theory can inform practice. *Journal of Communication*, 56(suppl_1), S202–S220. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00290.x>
- Rothman, A. J., & Salovey, P. (1997). Shaping perceptions to motivate healthy behavior: The role of message framing. *Psychological Bulletin*, 121(1), 3–19.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0033-2909.121.1.3>
- Rubin, D. C. (2006). The basic-systems model of episodic memory. *Perspectives on Psychological Science*, 1(4), 277–311. <https://doi.org/10.1111/j.1745-6916.2006.00017.x>

Schrauf, R. W., & Rubin, D. C. (1998). Bilingual autobiographical memory in older adult immigrants: A test of cognitive explanations of the reminiscence bump and the linguistic encoding of memories. *Journal of Memory and Language*, 39(3), 437–457.

<https://doi.org/10.1006/jmla.1998.2585>

Stapley, J. C., & Haviland, J. M. (1989). Beyond depression: Gender differences in normal adolescents' emotional experiences. *Sex Roles*, 20(5–6), 295–308.

<https://doi.org/10.1007/BF00287726>

Updegraff, J. A., & Rothman, A. J. (2013). Health message framing: Moderators, mediators, and mysteries. *Social and Personality Psychology Compass*, 7(9), 668–679.

<https://doi.org/10.1111/spc3.12056>

Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum. (2013). Arbeidsmigratie. *Justitiële verkenning*, 39(6), 8-129.

https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/776/jv1306-volledige-tekst_tcm28-77222.pdf?sequence=2#page=10

Bijlage 1

Turkse test met winstframe:

Hollandanın İstatistik sayfasından alınan rakamlar Hollanda nüfusunun yarısının fazla kilolu olduğunu gösteriyor. Neyse ki, obeziteyi önleme seçenekleri var. Stresi azaltarak, iyi uyuyarak ve sağlıklı beslenme ile yeterli egzersiz arasında iyi bir denge ile sağlayarak daha iyi bir sağlık sağlarsınız. Yaşam tarzınızı daha sağlıklı hale getirmek için örneğin bir yaşam tarzı programına katılabilirsiniz!

Turkse tekst met verliesframe:

Hollandanın İstatistik sayfasından alınan rakamlar Hollanda nüfusunun yarısının fazla kilolu olduğunu gösteriyor. Bu önemli bir sağlık sorunudur. Örneğin, yeterince egzersiz yapmazsanız ve beslenmenize dikkat etmezseniz, kardiyovasküler hastalık, diyabet ve osteoartrit gibi durumların gelişme riskiyle karşı karşıya kalırsınız. Sağlık sorunları riskini artırmamak için örneğin bir yaşam tarzı programına katılabilirsiniz!

Bronvermelding materiaalontwikkeling

Bij het ontwerpen van de tekst is er een referentie gemaakt naar het Centraal Bureau voor de Statistiek. Voor het referentiekader is hieronder de bronvermelding geplaatst. Deze is apart gelaten van de bibliografie om verwarring met de andere referenties naar het Centraal Bureau voor de Statistiek in de inleiding te voorkomen.

Bibliografie materiaal

Centraal Bureau voor de Statistiek [CBS]. (2018). *Overgewicht, roken en alcoholgebruik*

nauwelijks gedaald sinds 2018. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2022/10/overgewicht-roken-en-alcoholgebruik-nauwelijks-gedaald-sinds-2018>